

Frisse blik op biomassa

De Gelderse Natuur en Milieufederatie heeft op 4 maart deelgenomen aan de Ronde Tafel van Provinciale Staten in het kader van de Strategische Agenda Biomassa. Hieronder vindt u onze bijdrage.

Biomassa is grondstof

Biomassa wordt nog vaak als reststroom betiteld in plaats van als grondstof. Afwegingen voor de beschikbaarheid en toepassing van biomassa moeten worden gemaakt vanuit integrale duurzaamheid, en rekening houden met biodiversiteit, kringloop van mineralen, leefomgeving, uitstoot en vastlegging van CO₂.

CO₂-schuld

Biomassa is naar onze mening geen grootschalige bron van duurzame energie. De reden daarvoor is dat er sprake is van een 'CO₂-schuld'. Het verbranden van biomassa zorgt per eenheid energie voor meer CO₂-uitstoot dan fossiele energie. En het duurt 5 tot 50 jaar voordat deze CO₂ weer in bomen en landschap is vastgelegd.

Stappenplan

Is er dan toch biomassa beschikbaar voor energetische toepassingen? Ja, binnen het volgende stappenplan:

1. Begrens de hoeveelheid te oogsten biomassa door kaders voor biodiversiteit, bodemvruchtbaarheid en voldoende dood hout achterblijvend. Ook moet de oogst lager zijn dan de jaarlijkse bijgroei.
2. Benut de geoogste biomassa zo hoogwaardig mogelijk. Voor zover deze toepassing nog niet door de markt gerealiseerd wordt, investeer in innovatie en grootschaliger toepassing, onder andere in de bouw.
3. Benut het restant biomassa regionaal. Dit gaat derhalve om een beperkt aandeel in de energievraag.

Potentieel aanbod

Volgens Probos (2018) wordt het aanbod uit Gelderse bossen en landschap voor meer dan 76% benut. Dat is exclusief de recente nieuwe

installaties. Het potentieel uit de regio is intussen derhalve al benut.

Realisatie van nieuwe landschapselementen en nieuw bos is zeer gewenst, om ten minste drie redenen: vastlegging van CO₂, versterking van het landschap en herstel van biodiversiteit. Het effect van deze nieuwe vegetatie voor energie uit biomassa zal echter relatief zijn en bovendien niet op korte termijn beschikbaar.

Wij vinden import van biomassa niet passen binnen de regionale kringloopgedachte. Het leidt tot veel logistieke bewegingen en tot uitvoer van mineralen en organische stof elders. Bovendien zijn er zorgen over boskap en bosomvorming.

Uitstoot

Huidige biomassa-installaties vormen nog te vaak een risico voor de leefomgeving vanwege uitstoot van stikstof, fijnstof e.a. Scherpere normen voor de uitstoot van stof en NO_x zijn nodig. Kleinere installaties presteren slechter en worden niet of minder genormeerd. Dat moet anders. Volgens het Klimaatakkoord (2019) vindt een aanscherping van emissienormen pas in 2022 plaats. Dan zijn er weer diverse biomassa-centrales met te hoge luchtuitstoot gebouwd. Ook het vérgaand terugdringen van de uitstoot uit particuliere stook vinden wij een belangrijk aspect.

PBL en SER

Het PBL publiceert begin april 2020 het eindrapport over beschikbaarheid en toepassingsmogelijkheden van biomassa binnen Nederland. De SER zal op basis van deze studie een advies uitbrengen. Het advies betreft een breed duurzaamheidskader voor alle typen biomassa en alle toepassingsmogelijkheden, waarbij cascadering en hoogwaardige inzet van biomassa als belangrijke uitgangspunten worden gezien. Wij adviseren deze rapportage in de verdere uitwerking van de Strategische Agenda te betrekken.

Mestvergisting

Mestvergisting dient aan vergelijkbare principes onderworpen te zijn. Voorop staat het doel voor

kringlooplandbouw. Dat is nodig vanwege de te hoge stikstof- en fosfaatemissies, drinkwater- en bodemkwaliteit. We werken aan afbouw van het mestoverschot, en daarmee aan een belangrijke prikkel voor mestverwerking.

Co-mestvergisting vindt plaats in grootschalige installaties, die bovendien nadelen met zich meebrengen voor de omgeving als gevolg van verkeersbewegingen en/of stank. In het digestaat zitten meer mineralen dan er aan dierlijke mest in gaat. Wij vinden co-mestvergisting daarom zeer ongewenst.

Mono-mestvergisting op kleine schaal kent die bezwaren niet, en is daarom in theorie mogelijk.

Hoe verder met de warmtetransitie?

- a. Zet in op energiebesparing; dat vinden wij een topprioriteit.
- b. Ga uit van lage in plaats van hoge temperatuur warmtenetten.
- c. Maak meer nieuwbouw energieneutraal en gebruik 'all-electric' voor warmte.
- d. Grote warmtepompen, groen waterstofgas en andere innovaties zullen ons in de toekomst van warmte voorzien, verwachten wij.

Doortrekking A15

De Gelderse Natuur en Milieufederatie is geen voorstander van doortrekking van de A15 met een brug over het Pannerdensch Kanaal. Nut en noodzaak van de doortrekking vinden wij twijfelachtig. En als de weg er dan toch komt, dan is dat wat ons betreft met een tunnel. Een doortrekking zal impact hebben op het leefmilieu van de omwonenden in de regio, in de vorm van geluidsoverlast en aantasting van de luchtkwaliteit. De neerslag van fijnstof en stikstof zal zeker toenemen.

Maar ook natuur en landschap zullen worden geconfronteerd met negatieve gevolgen. Dat geldt ook voor de Rijnstrangen bij Pannerden, onderdeel van het Natura 2000-gebied Rijntakken. De wijzigingen die minister Cora van Nieuwenhuizen vorig jaar in het Tracébesluit aanbracht, zijn onvoldoende om kwetsbare habitats en soorten als oeverwaluw, kwartelkoning en ijsvogel te beschermen.

Tunnel of brug

Merkwaardig is dat in het Tracébesluit 2019 nog altijd sprake is van een brug over het Pannerdensch Kanaal. Een tunnel, zoals die voor de Betuweroute wel is aangelegd, wordt niet genoemd.

De alternatieventoets van het Tracébesluit gaat geheel voorbij aan andere inrichtingen zoals tunnels. Terwijl juist een tunneltracé bijdraagt aan een vermindering van de N-depositie op voor stikstof kwetsbare habitats in de Rijntakken. Immers de tunnelmonden zullen de emissiepunten verder verleggen van deze kwetsbare habitats.

Bovendien zijn er mogelijkheden om de tunnel nog verder te verlengen en/of de ventilatielucht uit de tunnel (deels) te reinigen. In 2017 hebben we al aangetoond dat een tunnel een realistisch en financieel haalbaar alternatief is.

Dwingend belang?

Voor evacuatie in het kader van hoogwaterveiligheid, zoals aangevoerd door de minister in het gewijzigd Tracébesluit, zijn er genoeg andere maatregelen te treffen. Er is volgens ons dan ook geen sprake van een 'dwingend belang'.

In 1996 had de toenmalige minister van Verkeer en Waterstaat ook haar twijfels over zo'n belang. In een brief aan de Tweede Kamer schreef zij dat een doortrekking van de A15 niet aan de orde is. De trajectnota toonde aan dat er prioriteit moest worden gegeven aan verbreding van de A12 en A50. En: "Niet onbelangrijk is bovendien dat de A15 een gebied doorkruist dat deel uitmaakt van de ecologische hoofdstructuur. Zoals bekend is een dergelijke doorsnijding alleen mogelijk in geval van zwaarwegende maatschappelijke belangen. Het is de vraag of de aanleg van de A15 als hoofdweg, zonder dat deze de problemen op het hoofdwegennet oplost, als een zodanig belang valt aan te merken."

Des te opmerkelijker is het dan ook dat er nu voorbij wordt gegaan aan deze belangen.

Natuurlijk is er veel veranderd sinds 1996. Maar die veranderingen zijn niet in het voordeel van doortrekking.

Stikstofuitstoot

We worden nu geconfronteerd met de reeds te grote emissie van stikstof, waarvan het verkeer mede een belangrijke bron is. Ook Gelderland moet maatregelen nemen tegen de neerslag van stikstof op Natura 2000-gebieden. Doortrekking van de A15 zal een aanzuigende werking hebben met als gevolg meer stikstof in de regio, niet minder. De keuze voor een brug is ook in dit opzicht een slechte. Publicaties over ecologische maatregelen en zwevende fietspaden doen daar niets aan af.